

Från torg till torg

Att i ensamt majestät producera texten till årets Ystadiana har för min del varit oerhört berikande. Att berätta om butiker, köpmän och hantverkare i Ystad under förra seklet med tyngdpunkten förlagd mellan 1930–1960 har inneburit att jag fått många nya vänner som hjälpt till att göra boken så korrekt som möjligt. Jag har också förstått att nostalgin blir mer och mer påfallande för varje år som läggs till handlingarna. Och gjort den trista erfarenheten att de som kan berätta om en svunnen tid blir allt färre.

Det är tack vare mina chefer på Ystads Allehanda, Staffan Björnberg och Margaretha Engström som delar av Ystads köpmannahistoria blivit satt på pränt. 1995 frågade Staffan om jag jämsides med sportjournalistiken ville ta över lördagarnas utkikssidor med underrubriken "Det var då dé."

Efter pensioneringen 1997 fick jag det stora förtroendet att fortsätta och när Bonniers tog över och Margaretha Engström satte sig i chefsredaktörsstolen och gjorde en succéartad ändring av YA:s format till tabloid fick jag ett eget uppslag i lördagarnas del 3. Och på den vägen är det efter nio år och mitt 25:e totalt på Ystads Allehanda.

Som utkikenredaktör har jag tillgång till YA:s stora och innehållsrika arkiv. Utan det skulle det vara nära nog omöjligt att producera den här boken. En del av det jag berättar har jag själv upplevt och en del fakta har jag fått tack vare att jag vetat vem jag skulle fråga. Boken handlar om tre torg; Oscarstorget, Stortorget,

Hamntorget och förbindelsegatorna Stora Östergatan och Hamngatan.

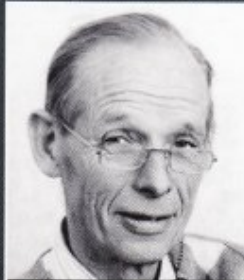
Det är viktigt poängtera att texterna inte är vetenskapligt underbyggda genom letande i offentliga arkiv. Boken är menad som ett kåseri (med verklighetsbakgrund) om Ystad och en del av dess invånare. Säkert kommer en och annan att hitta felaktigheter men minns då att ingen har påpekat dessa när texterna var publicerade i YA.

Boken innehåller runt 200 porträtt. Av utrymmesskäl har vi fått hålla oss enbart till avlidna personer. Det saknas kanske en och annan men det beror i så fall på att vi inte lyckats få tag i någon bild eller att kvalitén på det vi hittat varit för dåligt för att kopiera.

Njut av de gamla bilderna som vi i de flesta fallen hämtat från Kulturmagasinet på regementet. Njut också av Lennart Franzéns formgivning. Han är en av Sveriges främsta på området. Lucas Gölén står för huvuddelen av de nytagna bilderna.

*Bertil "Kitte"
Persson
redaktör*

Carl-Arvid Lindblad

Lars W Larsson

Nils Lustig

Ella Paulsson

Hugo Schultz

Sten Otterman

Bertina Bengtsson

från torg

till torg

YSTADIANA 2004

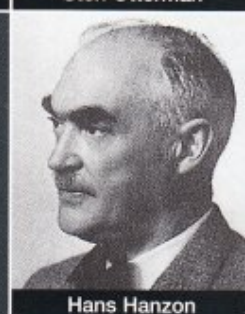
Sixten Ericsson

Stig Wilén

Abbe Swensson

Hans Hanzon

Åke Lindhoff

Ellen Nilsson

Lennart Andrén

Olle Nilsson

Julia Beckman

Gustav A Alborn

Hugo Sörensson

Edvin Persson

Börje Persson

Foto: Lucas Gölén.

Kvarteret Carl

Under 1800-talet präglades det dagliga livet av husarer som hade kasernen mot Stora Östergatan samt stallar och ridhus en bit ner i Stallgatan. Tidigare Krypgränd.

Kvarteret Carl är det näst östligaste på södra sidan av Stora Östergatan. Det var där husarerna hade sin kasern innan nybygget i slutet av Sandgatan (nuvarande Regementsgatan) stod färdigt 1897. I stället för den mot slutet ganska medfarna kasernbyggnaden som revs 1912 med ganska så exakt 100 år på nacken, fick Stora Östergatan 34 det pampi-

ga Riohuset. Dragonernas ridhus och stallarna fick stå kvar och det gav fortsatt liv och rörelse i Stallgatan som tidigare hette Krypgränd. I själva stallet etablerade sig Sjögren & Frank för att tillverka lokomobiler. 1931 kom smedmästaren Ernst Hj Olsson dit med de många hästan-spända åkerierna och lantbrukarna runt Ystad som stora kunder.

Ernst Hj var utlärare hovslagare och utövade således sitt yrke på klassisk dragonmark där han hade hjälp av sonen Birger inom hovslagargebitet. Yngste sonen Ingvar, som hjälpt oss med fakta kring den här delen av kvarteret, kom med i företaget först efter några år vid flottan i Karlskrona. Då hade byggbranschen börjat få stor betydelse för verksamheten.

När de sista resterna av dragonetablissemangen skulle skatta åt förgångelsen flyttades smedjan ut till Disponentgatan i Plast-Johans lokaler där den senare bytte namn till Bröderna Olssons Smidesverkstad.

Längst ner i Stallgatan hade Olof Ekelund

Sedan husarerna flyttat från Stallgatan etablerade Sjögren och Frank en mekanisk verkstad. Övre raden: N Sjögren, E Frank, R Persson, J Bengtsson, Th Larsson, O Olsson, K Nilsson. Nedre: G Andersson, A Kleman, M Frank, H Hoffman, H Jönsson, A Gundel, O Reuter Dahl. Dokumentation Hans Permbo.

Husarkasernen på Stora Östergatan 36. Den byggdes 1812 och ersattes 100 år senare av Rådhuset.

*Bröderna
Birger och
Ingvar Olsson.*

*Ernst
Hjalmar
Olsson*

Interiör av Olssons Smide innan huset revs 1985. Arbetarna är Pär Olsson (Pärs Smide) och Bengt Uno Olsson. Dokumentation Hans Permbo.

(1894–1988) etablerat sig 1929 i det gamla ridhuset med försäljning av lantbruksmaskiner. Han kom till Ystad samma år efter anställning på olika gods i södra Skåne. Bland annat hos Nannesson på Framnäs, baron Ramel på Vide-rup och Berg von Linde på Duveke. 1944 blev Ekelund chef på Wickströms Maskinaffär i Ystad och 1949 satsade han på den egna gården Fredenslund vid Sjöhög där många Ystadbarn plockat ärtor och bönor.

Efter Olof Ekelund i Stallgatans ridhus kom Nils Karlsson med sin möbelaffär som han tidigare haft i Per Helsas gård på andra våningen. När ridhuset 1975 skulle lämna plats för en parkering blåste det upp till storm.

Bevarandeivrarna menade att kommungubarna återigen gjorde sig skyldiga till ett grovt övertramp. Man hade inte glömt Apotekshuset på Stortorget. TV tog stor del i dramatiken kring rivningen och i YA kunde vi läsa "Nu går

ridhuset vid Stallgatan in i raden av misstag ifråga om gamla hus".

Ridhuset gränsade i söder mot IC, som betydde (Bilägarnas) Inköpscentralen och där Folke Olsson styrde och ställde i många år. Där handlade en del av Ystads bilägare till subventionerade priser. Företrädesvis ägarna till Ystads åtta taxibilar som på den tiden hade sitt pyttelilla kontor i Tullhuset med ingång från Järnväggsgatan. Där satt Ivar P Nilsson i många år och dirigerade de på den tiden alltid svarta sjusitsiga taxibilarna. Oftast specialbyggda hos Volvo som 1938 lanserade P 801. Legendariska taxiägare på 40- och början på 50-talet var John Månsson, Konrad Carlsson, Bror Larsson, Nils Anfrid Nilsson med smeknamnet Epa, Johan Pålsson, Sigfrid Olsson och Gösta Hansson. Om inte minnet sviker var Konrad Carlsson och svärsonen Eve Beckman de första som bröt sig ur den svarta kretsen och köpte en ljusblå Ford.

Det rådde sannerligen liv och rörelsen på husarkasernens gård vilket Marcus bild från 1902 förmedlar.

Innan vi vandrar vidare i Riohuset skall vi berätta lite om den gamla husarkasernen. Den i sin tur byggdes 1812 och skulle således under hundra år vara en byggnad som dominerade gatubilden i Stora Östergatan. Garnisonen i Ystad omfattade från början i runda tal 100 man plus hästar. Det ankom på staden att fixa tak över huvudet till både människor och djur och det blev ett dyrt engagemang. Trots att teglet och annat rivningsmaterial från östra stadsporten användes vid bygget tvingades stadens fäder ta lån på 38.000 riksdaler för att klara den ekonomiska biten.

I Stallgatan fanns frisörerna Bergqvist och Bergman innan de flyttade till det nybyggda flerfamiljshuset i Ägir. Efter de båda kom Hilding Hellbergs Cykelverkstad, och Mattssons Rörledningsfirma. Även plåtslagare Torsten Hellström startade med adress Stallgatan. Stadsbuds-föreningen nummer 3 flyttade in på

smé Olssons gård när trafiken på Stora Östergatan blev för intensiv och det blev allt svårare att parkera lastbilarna utanför Borgs Färghandel där kontoret fanns.

Närmast Östergatan i Stallgatan i det nybyggda Riohuset finns en mindre lokal där Fonus nu håller till och där Julia Beckman på 40- och 50-talen sålde mjölk och andra mejerivaror. Julia var gift med plåtslagarmästare Gustav Beckman och satsade en del av sitt liv som en nykterhetens apostel. Mer om henne när vi kommer till kvarteret Thor. Efter Julia hade Anna-Lisa Larsson damfrisering i lokalen. Sedan kom Fonus. YIF hade klubblokal i huset med ingång från Stallgatan till höger i porten. Anna-Lisas man, Anders var sekreterare i YIF och populär vaktmästare för lokalen. Han var påtänkt som efterträdare till ordföranden Pekka Edfeldt. I en mindre lokal finns Josefs Livs.

I affären just på hörnet mot Stora Östergatan

Stallgatan sedd från söder. Till höger ridhuset där senare bland annat Karlssons möbelaffär fanns.

såldes damkonfektion under namnet Textilmagasinet. Senare kursade Luxor radio och TV-apparater där. I dag finns där en Hamburgerbar, Burger House. Textilmagasinet ägdes av en jude vid namn Leopold Sederowszky från Malmö där han också hade affärer. När han kom till Ystad 1930 startade han upp affären på Stora Östergatan 16 där Åke Lalla Landgren nu säljer hattar och mössor. 1937 tog Carin Svensson över lokalen samtidigt som Textilmagasinet flyttade till Stora Östergatan 47 där hovkonditor Kellerman redan var i full gång med sitt sockerbagande. Senare flyttade han ytterligare ett steg Österut. Till nummer 34 kom Sederowsky 1939 och där skulle han stanna till 1975 då Luxor flyttade in i lokalen från Stora Östergatan 27.

När Textilmagasinet etablerade sig i nummer 34 fanns redan symaskinsagenten och jovialiske revyamatören hos Ma-da-gaskar, Oscar Kroon där. När han avvecklade övertog Sederowsky också den lokalen och köpte sedan hela huset på exekutiv auktion. Biträde hos Sederowsky var bland annat Lisa Hallberg, Karin Olsson, Margit Mårtensson och Hildur Knutsson.

I uppgången till lägenheterna fanns ytterligare en lokal till vänster. Där såldes det möbler under namnet Ehnboms Möbler på 40-talet. Firman hade huvudaffären i Tomelilla. Nästa hyresgäst var Addo kontorsmaskiner som fanns där till 1971 då flyttlasset gick till Hamngatan 10. Efter Addo kom E B Svensson som sålde hushållsmaskiner. Han kom från Stora Östergatan 6 och flyttade 1981 tvärs över gatan till nummer 41 och blev kompanjon med Gert Andersson i Gerts Kök. Lokalen på nummer 34 är numera sammanslagen med Rio-biografens salong och Chinarestaurangen Silver Lake. I en lägenhet någon våning upp i huset hade Gunnar Myrgård tandläkarepraktik som senare övertogs av Åke Åseskog.

Tore Appelgren (1904–1990) hette Ystads biografkung på sin tid och eftersom han delade sina gracer mellan Rio och Scala är det helt i sin ordning att fokusera på honom i samband med kvarteret Carl. Han hade ärvt kungatiteln efter sin far Albert som smittats av biografsjukan under en resa i USA i början av 1900-talet. När Albert dog 1932 övertogs imperiet av

Så ser kvarteret Carl ut sedan ridhuset skattat åt förgängelsen trots ihärdiga protester. Foto: Gustav Ohlsson.

sonen Tore som hade förkovrat sitt filmkunskande i Berlin tio år dessförinnan. Han ärvde tre biografer; Scala samt Regina som fanns i både Ystad och Tomelilla.

Senare överläts biograferna, men Tore Appelgren stod kvar som föreståndare fram till pensioneringen. Han var med om att ge Regina i Ystad en rejäl ansiktslyftning. Då byttes träbänkarna ut mot stoppade fåtöljer samtidigt som, det installerades dubbla projektorer vilket innebar att rökpauserna, under tiden maskinisten bytte filmrullar, försvann. I samband med renoveringen ändrades namnet till Rio.

Det var mest där vi såg skräckfilmer som "Mumien vaknar" eller "Spiraltrappan". Upplevelser som gjorde att man tyckte sig höra smygande steg i de mörkaste avsnitten på hemvägen. Men också Edvard Persson fick chansen på Rio. Det var när hans filmer gått tillräckligt många veckor på Scala. Tore Appelgrens fritidsintressen var Frivilliga Brandkåren och Odd Fellow. Legendarer på Rio var vaktmästaren Sven Nilsson och Margit Jönsson innanför godisdissen.

Andra affärer med adress Stora Östergatan 34 var Johan Olssons Konditori som kom från Stora Östergatan 39 och som senare skulle bli Bröderna Perssons. Axel Carlborn började i 34:an innan flytten gick två hus österut till nummer 38. Otto Fremberg sålde blommor där på 30-talet vägg i vägg med Swanbergs Efr Kontorsmaskiner. Båda flyttade ett steg österut till nummer 36. Under en kort period sålde Bertina Bengtsson hattar i Riohuset.

I nästa fastighet med nummer 36, som liksom 38 ägdes av Åke Lindhoff vars imperium omfattade mer än halva kvarteret Carl, fanns på 40-talet två lokaler i korsvirkeshuset närmast Rio-biografen. I den mindre av de två huserade Svanbergs Efr som flyttat från nummer 34.

*Till vänster
Tore Appelgren*

*Till höger
Åke Lindhoff*

Hörnet Stora Östergatan–Besökaregränd som innesluttit speceriaffär, blomsterhandel och frisersalong.

1950 bytte firman namn till Hadar Schmidt. Efter kontorsmaskinerna kom Jutta Andrén från Tomelilla med en presentaffär som hette Kontur och som förestods av Klara Magnusson med förflutet på Ystad-Metall i Norden-huset. Kontur flyttade senare till Stellan Johanssons fastighet på Stora Östergatan 18 och efterträdde Malmborgs Bosättningsaffär.

Nästa hyresgäst i den minsta av de två lokalerna var Anna Nyman-Åseskog som öppnade en tygaffär under namnet Stuv-Anna. 1973 skulle Apoteket avveckla sin parfymavdelning. Monica Lindhoff-Persson tog över och flyttade den under namnet Svanens Parfumeri till huset där som barn hon lekt. 1976 kom Kajsa Månsson som ägare och sedan Ann Marie Jönsson som senare flyttade den till Vanja-Lisa Nilssons lokaler på Stora Östergatan 32.

I den större av de två lokalerna på nummer 36 närmast Rio sålde Otto Fremberg blommor och grönsaker innan Brembergs och senare Michelsens från Tomelilla visade upp bilar där. Ovanpå affärslokalerna bodde blomsterhandlaren Gustav Pettersson.

Efter bilarna kom Skånska Dagbladet. Där fungerade Evald Olsson som lokalredaktör. Han var en ambitiös och noggrann man som skrev om allt och alla och som därför varje dag telefaxade in ett par meter notiser till huvudredaktionen i Malmö. Kollegan Johan Syrén på Sydsvenskan hade ett klipp från Skånskan på sin anslagstavla med rubriken "Sju kråkor skjutna i Sjöbo" på vilken Johan noterat "scoop i Skånskan". Inte så illa menat eftersom helnykteristen Evald alltid fungerade som chaufför för Johan och några andra lokalredaktörer när det var dags för till exempel svinastämman i Tomelilla eller pressinfo inför sydöstsånska blomsterfester. För övrigt var det en färgstark lokalredaktörsstab Malmötidningarna kunde visa upp. Förutom Evald Ohlsson och Johan Syrén, Bror Persson och Arne Lang på Arbetet.

Efter vissa omändringar blev det JC i lokalen. Därefter sålde Malte, han med mackorna, Hästens sängar och lite annat smått och gott. Firman heter Dip Future.

Axel Carlborn (1884–1964) startade sin fotoateljé i Riohuset när det byggdes 1912 och flyttade 1933 till Stora Östergatan 38. Det är genom honom som så mycket av gamla Ystad dokumenterats på bild. Det finns över 26.000 glasplåtar arkiverade i kommunens muséer. Carlborn kom till Ystad från Karlshamn 1904 och förutom sitt yrke hade han politiska uppdrag. Han var bland annat ordförande i Fattigvården där han dessförinnan gjort gedigna insatser som aktiv fattigvårdare. Han var också

*Gustav
Pettersson*

*Gunnar
Harnesk*

Ivar Andersson

Det var här Gustav Liegnell och senare Ivar Andersson sålde specier. Foto: Gustav Ohlsson.

stadsfullmäktig under åtta år och ordförande i Österlens fotografiska förening. 1946 överlät han ateljén till Gunnar Harnesk (1914–1999).

Harnesk kom från "Samojedien" 1946. Närmare bestämt från Umeå där han övertog en fotoaffär efter sin far och blev den tredje generationen som valt fotografering som yrke. Det lär ha varit åtta stycken med namnet Harnesk som levt på att avkonterfeja människor och händelser. Efter ett antal år på nummer 38 flyttade Gunnar verksamheten till Stora Östergatan 7, i gamla Ter-Borchs godisaffär. Så sent som 1996, vid 78 års ålder, pensionerade han sig och överlät firman till Björn Wernersson. Harnesk fick en rad utmärkelser för sitt fotografiska kunnande och gjorde samtidigt en gedigen insats i Lions. Han var lokal president, zonordförande och distriktsguvernör. Efter Harnesk på nummer 38 flyttade Golder Kemiska in efter Golder kom Segel & Motor. Numera har lokalen blivit en lägenhet.

I nordöstra delen av kvarteret Carl har det bedrivits handel ända sedan slutet av 1700-talet då Gustav Berghman startade den första krämareboden. Det var den som var grunden när Gustav Liegnell (1854–1934) började handla

med det mesta. Som till exempel järn, timmer, bränsle, spannmål och kolonialvaror i hörnet mot Besökaregränd men också inne på gården där magasin och lager fanns i den norra delen. Spiltor för kundernas hästar fanns i den södra. Lantbrukarna kom till Ystad med speciella vagnshästar som själv hittade hem om husbonden fröjdats över bordets läckerheter på Kronans nedre, hotell Nilsson eller hotell du Nord under stadsbesöket.

Liegnell var infödd Ystadbo och började sin affärsmannabana hos handelsfirman Otto Ljungström. Han avancerade så småningom till delägare och när Ljungström dog 1907 övertog han hela rasket. Liegnell var stadsfullmäktig och DK-ordförande, styrelseledamot i fattigvårdsstyrelsen och tekniska verken samt Ystad-Eslövs järnväg. 1933, sedan han året innan överlätit affären till Ivar Andersson, flyttade han till en dotter i Strängnäs där han dog året därpå. Han ligger begravd på gamla kyrkogården i Ystad.

1916 anställde Liegnell Ivar Andersson (1892–1976). Han hade dessförinnan jobbat hos Axel Nilsson i Tånebro och kom vandrande därifrån till Ystad när han sökte jobb hos Liegnell som bokhållare. Vid framkomsten klockan

Norra gården hos Anderssons Frö. På Liegnells tid fick bara de stora kunderna köra in här med sina hästanspända vagnar.

7 på morgonen, framförde han sitt ärende och visade upp sina betyg. Liegnell sade sig först vilja tala med andra sökande, men när han hörde att Ivar kommit vandrande från Tånebro fick han platsen direkt. Ivar Andersson var född i Västra Nöbbelöv och började sin affärsbana som 13-åring hos Hans Larsson i Rydsgård.

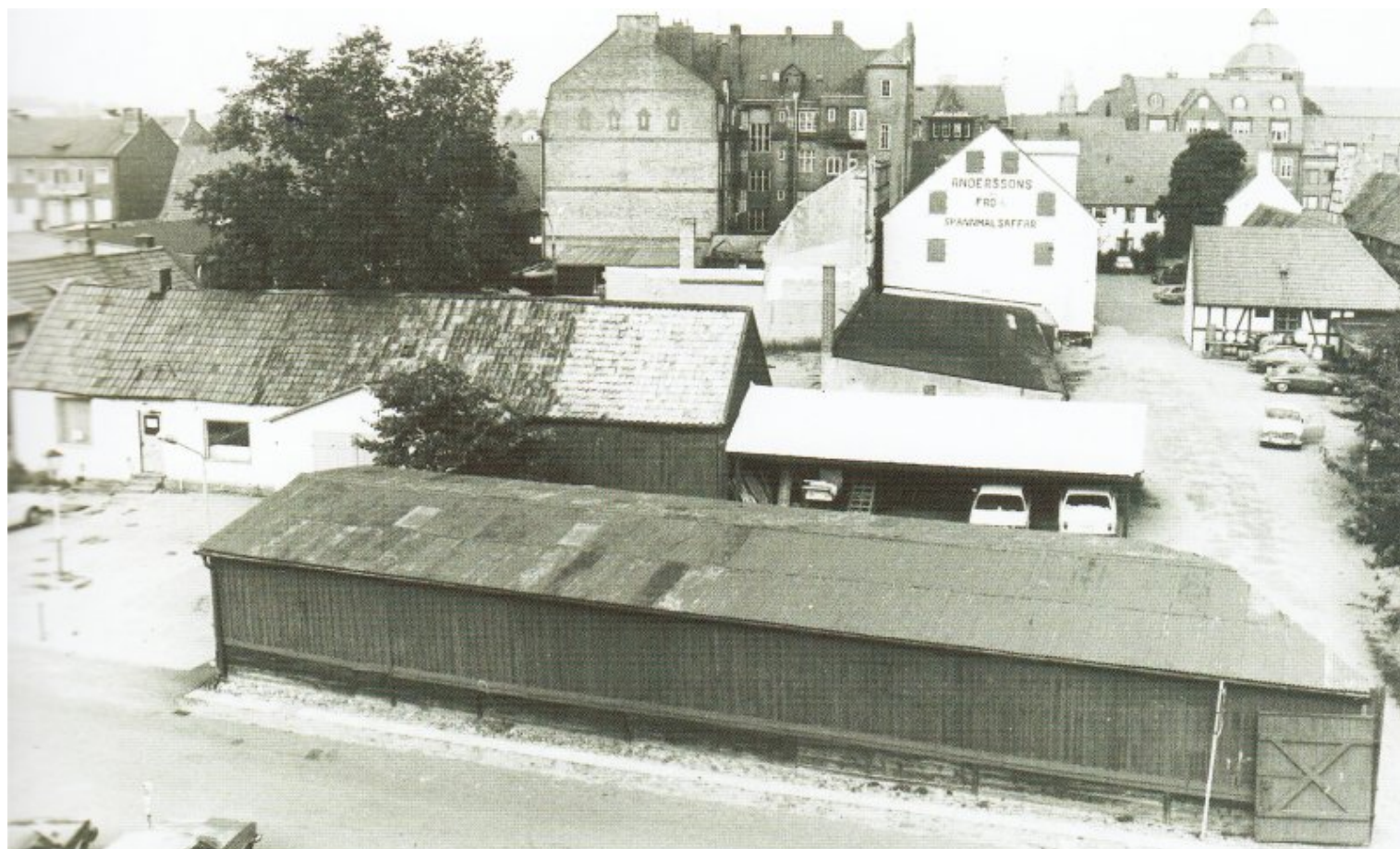
1932 ville Liegnell dra sig tillbaka efter 25 år som egen företagare. När hans imperium delades upp i olika branscher övertog Ivar Andersson speceridelen vilken han drev fram till 1963 då Gustav Pettersson flyttade in i lokalen med sin nystartade blomsteraffär. Ivar Andersson var en drivande kraft i Ystads Detaljistförening.

Gustav Pettersson (1912–1990) började sin yrkesverksamma bana hos Carl August Ohlsson, som drev en handelsträdgård på ömse sidor om Västra Vallgatan. Efter några år ville Gustav utveckla sitt blomsterkunnande och gjorde det på Beders Gartnerskola i Danmark och sedan på Östra Grevie folkhögskola. Efter

olika konditioner, som det hette på den tiden, i Malmö och Lund kom han tillbaka till Carl August Ohlsson som biträde i affären som nu ägdes av Erik Andersson. 1963 startade Gustav P så i Liegnells och Ivar Anderssons gamla speceriaffär på hörnet Stora Östergatan-Besökaregränd. 1985 överlät han rörelsen till Tony Andersson. I dag klipper Håkan Persson en del av Ystads befolkning i lokalen.

Anderssons Frö & Spannmålsaffär hade egentligen sin upprinnelse i Roggegården (senare Stellan Johanssons gård) under namnet Andersson & Persson har Lars Lindhoff berättat för oss. Förutom frö och spannmål såldes viner och delikatesser i den lokal som senare skulle bli Hugo Åkessons speceriaffär (i dag Kellys). Anders Andersson som var född på fädernesgården i Bromma, var kvar på nummer 18 till 1933, då han förvärvade fastigheten Carl 1, 4 och 6 med adress Stora Östergatan 36 och 38.

Åke Lindhoff (1912–1990) som övertog före-

Kurt Ivarsson har dokumenterat södra gården hos Anderssons Frö innan rivningen. Här hade Otto Lindqvist sitt åkeri och här hade Lions många av sina arrangemang. Till vänster bensinmacken IC.

taget och fastigheten 1938, var född i Skövde. Hans far, som var bror med Anders, var militär-musiker och hette Carl Anderson vilket inte fungerade i det militära varför det blev namnbyte till Lindhoff. Fadern dog tidigt och då flyttade Åke till Ystad och blev som son i huset till barnlösa paret Anders och Karna Andersson.

1954 utökade Åke Lindhoff verksamheten med en färgfabrik som startats av Carl F Fundahn i Kapellgatan. Under kriget tillverkades en rödfärg baserad på tjära eftersom linoljan var hårt ransonerad. Namnet ändrades till Funco-Färg och sortimentet utökades när en försäljningslokal iordningställdes en bit ner i Besökaregränd. Verksamheten upphörde omkring 1980. Åke Lindhoffs intresse var Sjövärns kåren, Odd Fellow, Lions, WW och Köpmannaföreningen.

Anders Andersson

Södra gården var under många år utgångspunkt för Otto Lindqvists åkeri, men starten skedde på andra sidan gatan hos Per Helsa 1924. Då övertog han verksamheten efter legendariske Andreas Fiskal. Otto (1881–1947) var fanjunkare vid Skånska Dragonregementet och det var kanske därför han kom på god fot med husarerna i kasernen på hörnet Stora Östergatan-Stallgatan och fick ta hand om gödseln från stallarna i Krypgränd. Otto hade då en häst med vidhängande vagn. Ekipaget lade således grunden till en ganska omfattande åkerirörelse.

Under den militära tiden avancerade Otto Lindqvist till fanjunkare men lämnade den militära banan tillfälligt 1918 och drev i stället Örums gård i Hörup på arrende i sex år. 1920 tog han avsked med pension från det militära och flyttade till Ystad 1924. Han kom till Liegnellska gårdens södra del efter något år och det var där åkerirörelsen utvecklades.

En stolt kvartett på gården till Anderssons Frö. Okänd, Torsten Peterson, Ivan Lövgren och Ove Lindqvist.

1937 gick sonen Ove (1908–1983) in som delägare och då lades " & Son" till firmanamnet. När Otto dog 1947 blev Ove ensamägare och fick enligt bouppteckningen överta sju lastbilar till ett uppskattat värde av totalt 23.170 kronor. Han började tidigt i faderns firma och var med och köpte den första gemensamma lastbilen 1926. Fortsatte sedan att utveckla firman och flyttade 1954 till Rosenhill där Otto Rosengren i många år bedrivit hästhandel. I dag är det Oves son Kjell som styr och ställer över lastbilar i en helt annan viktklass än farfar Ottos.

Aktiviteterna på den norra gården var också omfattande under Liegnells tid. Den kallades för herrskapsgården och det var inte vem som helst som fick styra in hästarna och åkvagnen på den via infarten från Besökaregränd. Men för ryttmästare Liedberg den äldre från Öja och storgodsägarna från Herrestad och Toste-

rup var det fritt fram. Liedberg åkte alltid i öppen vagn när han kom till Liegnell för uppgörelse av levererad spannmål och för inköp ur det mycket omfattande sortimentet.

Det var fru Liedberg, född Knorring, som svarade för inköpen till hushållet. De förnåma herrarna och damerna passade också på att besöka andra affärer. Då stallades hästarna upp under överinseende av Liegnells gårdskarl Ola Jonas vars dagliga tal till 50 procent bestod av svordomar. Han skötte för övrigt också om Liegnells fyra egna hästar och två vagnar som dagligdags svarade för leveranser till kunderna.

När Liegnells imperium upphörde i början av 1930-talet delades det som sagt upp i mindre enheter. Anders Andersson som köpte gården 1933 tog över spannmåls- och kokshanteringen under namnet Anderssons Frö och Spannmålsaffär. Ivar Andersson blev ägare till speceriavdelningen medan järnhandeln inköptes av AB J H Dieden jr som hade sitt huvudkontor i Malmö. Chef för Ystadkontoret blev Birger Persson (1899–1982). Han hade jobbat och delat rum med Ivar Andersson hos Axel Nilsson i Tånebro och kom till Ystad 1924.

Birger Persson var en man med många strängar på sin lyra. Han var hemvärnsområdeschef i Fo 11 1942–1946 och en av stiftarna när Ystads Fiskevårds- och sportfiskarförening bildades 1949. Men det var kanske främst som hembygdsforskare vi minns honom. Hans insatser på det området utmynnade i att han 1977 utsågs till kulturpristagare tillsammans med Sigurd Tehå Thomasson. Men Birger Perssons

Birger Persson

intresse för en svunnen tid var inte bara isolerad till Ystad utan gällde hela Skånes arkeologi och kyrkor. Han deltog i den senaste restaureringen av Petrikyrkan i Ystad samtidigt som han på kvällarna ledde bokbinderkurser. Han var aktiv i Odd Fellow.